فەرهاد شاكەلی، شاعیر و زمانەوانی دیاری كورد لە گفتوگۆیەكی تایبەتدا بۆ كۆمەڵ:

ئەمڕۆ لە كوردستاندا یەك تاكە كتێب، یەك تاكە گۆڤار، یەك تاكە ڕۆژنامە و وەرزنامە نییە كە بە كوردییەكی ڕاست و بە ڕێنووسێكی ڕاست نووسرابێت

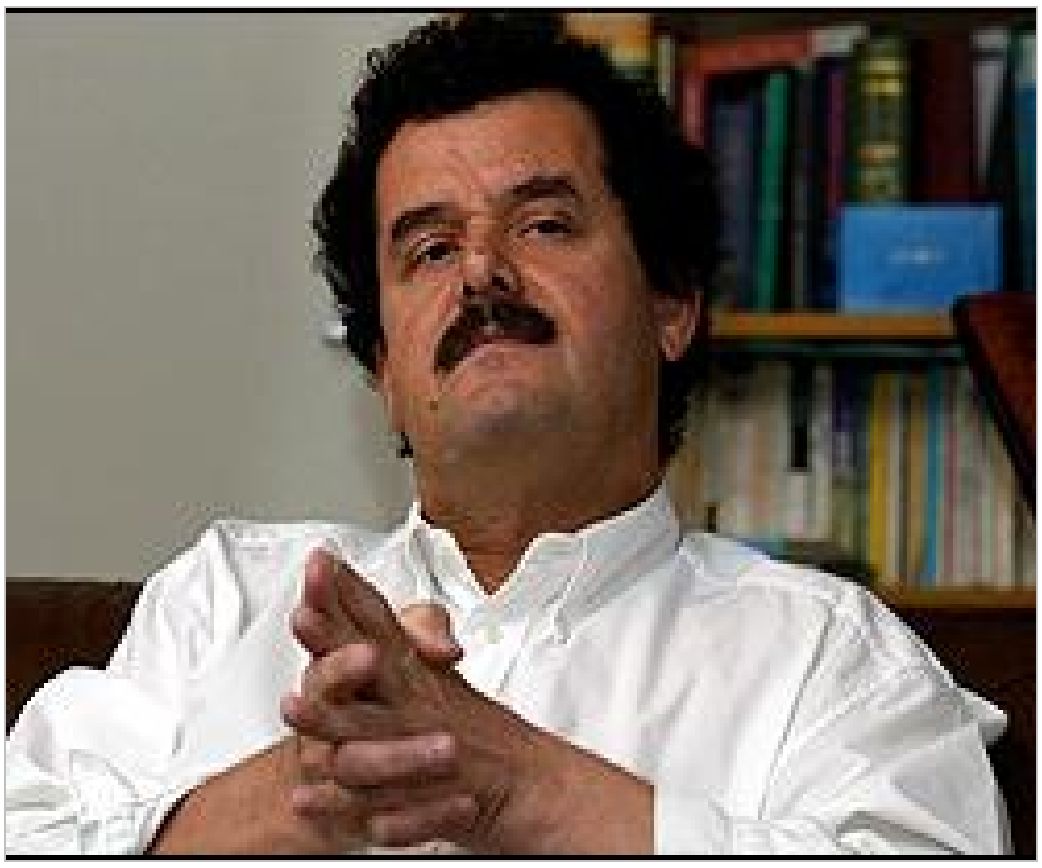

فەرهاد شاكەلی

وێنەی ماڵپەڕی (دیمانە)

گفتوگۆی: ڕەوشت موحەممەد

ڕۆژگارێك كەوتووین، كەمترین قسەی جددی لەسەر بابەتە گرنگەكان دەكرێت، ڕۆژانە كتێب و گۆڤار و ڕۆژنامە دەردەچن، ڕۆژانە كۆنگرە و سیمینار دەبەسترێت و قسە دەكرێ، بەڵام هەمووومان وەكو حیكایەتخوانەكەی (نیچە) هێندەی دەمانەوێ بە شێوازی قسەكانمان، بە شێوازی كۆنگرە و شێوەی كتێبەكانمان سەرنجی ئەو خەڵكە ڕابكێشین، هێندە ناتوانین جەوهەر و ڕاستیی باسەكان بگەیەنین.

حاڵەتی ڕۆشنبیریی ئەمڕۆ پڕ كێشەیە، دیاریكردن و پەنجە خستنەسەر كێشەكانیش لانی كەمی چارەسەرەكانە، لێرەدا شاعیر و زمانەوان فەرهاد شاكەلی دەدوێنین، كە ناوێكی جددی و دیاری نێو ڕۆشنبیری كوردییەو لە سەرەتای حەفتاكانەوە خاوەنی ڕەخنە و تێڕوانینی تایبەتە لەسەر كایە جیاجیاكانی ڕۆشنبیری كوردی، هەروەها دارای ئەزموونێكی زۆری بوارەكەیە.

بە داخەوە ڕاگەیاندنی كوردی خاوەن دەستێكی باڵایە لە فەرامۆشكردنی ئەو دەنگە جددی و ڕەخنەییانەدا كە بەمەش زەرەرمەندی یەكەم حاڵەتی ڕۆشنبیریی كوردی خۆیەتی.

لەم دیدارەدا فەرهاد شاكەلی وەڵامی چەند پرسیارێكی ڕۆژنامەی كۆمەڵ دەداتەوە.

كۆمەڵ: لە نیوەی دووەمی سەدەی بیستەمدا تا نەوەدەكانیش، ڕۆشنبیریی كوردی، بە تایبەت ئەدەب، مۆرك و كاریگەریی چەپی بەسەردا زاڵ بوو، بەڵام ئەم دیاردەیە لە نووسینی بەڕێزتاندا بە دی نەكرا. ئایا ئەمە قەناعەت نەبوونی ئێوە بوو بەو ڕەوتە، یاخود كاریگەریی ئایینیی بنەماڵەكەتان بوو بەسەرتانەوە؟

شاكەلی: جارێ با لەوەوە دەست پێ بكەم كە چەپگەری و چەپایەتی، وەك گەلێ دیاردەی دیكەی كۆمەڵگەی كوردەواری، بە شێوەیەكی یەكجار هەڵە و بێویژدانانە لێك دراوەتەوە و پێشان دراوە و شێوێنراوە. تەنانەت مێژووی چەپایەتییش كەوتووەتە بەر هێرشێكی نارەوا و دوور لە ڕاستی و ڕاستگۆیی. ئەم شێواندن و سووكایەتیكردنە، بەشێكی، تاوانی چەپەكان، یا بەناو چەپەكان، خۆیان بووە، بەڵام بەشێكی یەكجار زۆریشی تاوانی دوژمنانی چەپ بووە، كە پەنایان بردووەتە بەر شێوازی نامرۆڤانە بۆ ڕەشكردنی سیما و ناوەڕۆك و هەڵوێستی چەپ.

من ئێستاكە باسی مێژووی چەپگەری ناكەم. لە وڵاتی ئێمەدا كە دەڵێن چەپ مەبەستیان ماركسیزم و ماركسیستەكانە، بەڵام ئەمە ڕاست نییە. چەپ نیشانەی بۆچوون و بیركردنەوەیەكە دەیەوێ بار و هەلومەرجێكی بۆگەن و نارەوا و ناهەق و پڕ لە ستەم و زۆرداری بگۆڕێت و سیستێمێكی دادگەرانە و ڕەوا و مرۆڤانە لە جێگەكەی دابمەزرێنێت. چەپ دژی زۆرداران و ستەمكاران و دیكتاتۆر و ملهوڕ و خوێنڕێژان ڕاوەستاوە و پشتیوانی چەوساوە و زۆرلێكراوان و بەشخوراوان بووە. چەپ ویستوویەتی ئەم سەرزەوینە بكاتە جێگایەكی خۆش و جوان بۆ ئەوەی هەموومان بتوانین بە خۆشی تێیدا بژیین. چەپ ویستوویەتی كۆمەڵگەیەك دروست ببێت هەموو ئەندامەكانی پێكەوە كاری بۆ بكەن و هەموویان دەنگیان ببیسترێت و مافی بڕیاردانیان هەبێت. چەپ بەرنامەیەكی هەبووە بۆ ڕزگاركردنی ژن لەو زۆرداریییەی بە درێژاییی مێژوو لێی كراوە و مافەكانی وەك مرۆڤ پێشێل كراوە. چەپ خوازیاری داد و عەدالەت و مرۆڤایەتی بووە.

ئێمە كە ئەم بیرانە لە بەرچاو بگرین دەزانین كە سیمای ڕاستەقینەی چەپ بەتەواوی شێوێنراوە و دزێو كراوە. دەنا ئاشكرایە هەموو شۆڕشگێڕە ڕاستەكانی مێژوو، هەموو پەیامبەران و پیاوچاكان، هەموو سۆفی و چاكخوازان و مرۆڤدۆستان چەپ بوونە و چەپن. چەپگەری و چەپایەتی كاری بەسەر باوەڕی دینی و خواپەرستییەوە نییە، گرنگ ئەوەیە بەرنامەكەی چییە و چیی پێیە بۆ مرۆڤ و مرۆڤایەتی. دیارە مرۆڤی خواناس زووتر و باشتر دەتوانێ چەپ بێت، چونكە ئەو خودایەك دەناسێت كە هەموو نرخە پاك و ڕاستەكانی بۆ ڕوون كردووەتەوە و ڕێگەی ڕاستی پێشان داوە و دەشزانێت ژیانێكی دیكە هەیە و لێپرسینەوەیەك هەیە. پیاوانی وەك (مەهاتما گاندی) و (ئەرنیستۆ چێ گیڤارا) و (نیلسۆن ماندێلا) نموونەی مرۆڤی پاك و دادپەروەر و هەقپەرستن. ڕاستە ئەمان پەیامبەر نین، بەڵام ئەمانن كە بە ڕاستی ڕێگای پەیامبەرانیان گرتووە. من نازانم (گیڤارا) لە دڵی خۆیدا باوەڕی بە چی هەبووە یا نەبووە، بەڵام پێم وایە شەهیدی ڕێگای ڕاستی و هەقپەرستییە و (حی عند ربه یرزق). تۆ بڵێی ناهەقی بگاتە ئەو پلەیەی كە گیڤارا بە شەهید دانەنرێت، بەڵام كەسانی بۆگەن و خوانەناسی وەك (عەبدولسەلام عارف) یا (ئەنوەر سادات) بە شەهید دابنرێن؟ باوەڕ ناكەم.

تەنانەت تێكەڵكردنی چەمكی وەك ماركسیست و سۆسیالیست و چەپیش ڕاست نییە. ماركسیست و سۆسیالیستی وا هەبوون و هەن كە بەڕاستی نموونەی پاكی و دادخوازین، بەڵام هیی وایش هەن كە بۆگەنترین ئافرێنراوی ئەم سەرزەوییەن. من ناتوانم ئەو ماركسیست و سۆسیالیست و چەپانەی لە ئەمەریكای لاتینی و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست گیانی خۆیان لەپێناوی داد و چاكی و خێردا بەخت كردووە، بخەمە ڕیزی ئەو جاسووس و خوێنڕێژ و ئەشكەنجەدەرانەی لە سۆڤێتی جاران یا ڕۆمانیا یا ئەلبانیادا كاربەدەست و ببڕ و بكوژ بوون. من ناتوانم پیاوێكی وەك (كاسترۆ)، لەگەڵ ئەو ڕەخنەیەش كە لێی دەگرم، لەگەڵ كەسێكی وەك (لیۆنید بریژنێڤ)دا بەیەك چاو تەماشا بكەم. من ناتوانم گەورەپیاوێكی وەك مامۆستا (مەسعوود محەممەد) و خۆفرۆش و دۆڕاو و كۆنەبەعسییەكی وەك (شێخ ستار تاهیر شەریف) لە یەك خانەدا دابنێم. مەسعوود محەممەد بە ڕاسترۆ و كۆنەپەرست و دوژمنی چەپ دەناسێنرا و ستاریش بە چەپ و پێشكەوتنخواز!!!

ئێستا، كە ماركسیزم باری كەوتۆتە لێژی، زۆر ئاسانە دژی ڕاوەستیت و هەرچی خراپە هەیە بیخەیتە ئەستۆی ماركسیست و چەپەكان. بەڵام سەیر ئەوەیە ئەمڕۆیش ئەوەی زیاتر خۆی دەباتە پێشەوە و دژی ماركسیزم قسە دەكات و بووەتە دێموكرات و عەولەمەپەرست و پاڵپشتی مافی مرۆڤ، هەر ئەو ئۆپۆرتونیست و هەلپەرست و نیوپیاوانەن كە تا دوا فلسی كۆمونیزمیان وەرگرت و دوا پارووی چەوری سۆڤێتیان خوارد. هەر ئەوانەن كە پشتیوانی سۆڤێت بوون دژی گەلی بەدبەخت و چەوساوە و داگیركراوی ئەفغانستان، ئەمڕۆیش پشتیوانی ئەمەریكان و دیسان دژی گەلی ئەفغانستانن.

ئەی دوژمنانی چەپ و چەپایەتی كێ بوون؟ هەر ئیمپەریالیزم و سەرمایەدارانی مرۆڤخۆر و جەنەراڵ و دیكتاتۆر و جاسووس و خوێنڕێژەكان نەبوون، كە هەرچییەك و هەر كەسێكیان بەدڵ نەبووایە ناویان دەنا چەپ و كۆمونیست؟ هەر ئەوانیش نین كە ئەمڕۆ هەر چییەك و هەر كەسێكیان بە دڵ نەبێت پێی دەڵێن ئیسلامیست و فوندەمێنتالیست و تیرۆریست؟ قازی محەممەد و محەمەد موسەددیق و عەبدولكەریم قاسم و مەلا مستەفای بارزانی كەسیان كۆمونیست نەبوون، بەڵام لەبەر ئەوەی نەدەبوونە پیاوی كەس، هەزار ناو و ناتۆرەیان خستە دوویان و لەناویان بردن.

من چەند ساڵێكی تەمەنی لاوێنیم چەپ بووم و خۆیشم بە ماركسیست دەزانی. باوەڕم بە كۆمەڵێ بنەمای ڕاستی و هەقپەرستی و داد هەبوو كە لە ماركسیزم و چەپایەتیدا دەمبینینەوە. ئەم باوەڕە لە نووسین و شیعرەكانی بەشێكی ساڵانی حەفتامدا ڕەنگی داوەتەوە و ئەو بەرهەمانەیشم ماون و خوا یار بێت سەرلەنوێیش بڵاویان دەكەمەوە. لە سەرەتای هەشتاكاندا لە ڕووی فكری و فەلسەفییەوە باوەڕم بە ماركسیزم نەما، بەڵام هیچ ئالتەرناتیڤ (بدیل)ێكیشم نەبوو. دواتر، لە ناوەڕاستی هەشتاكاندا، ڕووم كردە (تەسەوف) و ئیسلامم ناسی و پێیشم وایە موسڵمانی ڕاست چەپێكی ڕاستە و چەپێكی ڕاست دەتوانێت موسڵمانێكی ڕاست بێت. چ ئەو كاتەی باوەڕم بە ماركسیزم هەبوو، چ ئێستایش كە باوەڕم بە ئیسلامە، من بیروباوەڕم بۆ جوانی و خۆشی هەڵنەگرتووە. من ئیدیۆلۆگی و باوەڕم بۆ ئەوەیە بیكەمە ڕێگایەك، بیكەمە چرایەك، بۆ گۆڕینی ئەم سەرزەوییەی پڕە لە ناهەقی و بێدادی و زۆر و ستەم، بۆ بەختیاریی مرۆڤ، بۆ دڕپێدانی ئەو تاریكییەی بەرچاو و ناو دڵی بەشێكی زۆری مرۆڤ و مرۆڤایەتییان داگیر كردووە. بەداخەوە ماركسیزم بۆ (دڵ) و بۆ (ڕۆح) هیچی پێ نەبوو، بەڵام پێم وایە بۆ ژیانی ڕۆژانە و بۆ هەبوونی ماددی زۆری پێ بوو، ئەگەرچی ماركسیستەكان ئەوەیشیان هەڵوەشاندەوە.

كۆمەڵ: ئێوە لە نووسینێكتاندا باس لە گرفتەكانی بەردەم ڕۆشنبیریی كورد دەكەن، لەوێدا بەدەر لە گرفتی كۆمەڵگە، باستان لە گرفتی دەسەڵات كردووە. بە ڕای تۆ، چواردە ساڵ (ئازادی) دوای ڕاپەڕین چیی لە شیعر و ئەدەبیات و ڕۆشنبیریی كوردی زیاد كردووە؟

شاكەلی: من دەزانم لە وڵاتی ئێمەدا زۆر باو نییە، ڕووناكبیرێك ڕەخنەگرانە تەماشای دەسەڵات بكات و پێكهاتە و هەڵسووڕانی سیاسی و كۆمەڵایەتی ڕەخنەگرانە بخوێنێتەوە. بەڵام من ناتوانم واز لەو شێوە تێڕوانین و خوێندنەوەیە بهێنم، ئەمە بەشێكە لە بەرنامەی بیركردنەوەم. پێوەندیی نێوان ڕووناكبیر و دەسەڵات باسێكی تازە نییە و هەزاران جار لەسەری نووسراوە. بە زمانی كوردییش زۆر جار خراوەتە بەر باس و لێكۆڵینەوە. من خۆیشم لەم ڕووەوە چەند لێكۆڵینەوەیەكم بڵاو كردوونەوە.

ئەگەر ئێمە تەماشای كتێبفرۆشییەكانی كوردستان و شۆستە و ناو جادەكان بكەین، سەدان ڕۆژنامە و گۆڤار و سیدی و كاسێت و هەزاران كتێبمان بەرچاو دەكەوێت. ژمارەی تەلەڤیزیۆن و ڕادیۆكانیش هێندە زۆرن كە مەگەر هەر خاوەنەكانیان بزانن چەندن. بەڵام كە بە وردی لەم بابەتانە دەكۆڵیتەوە و دەیانخوێنیتەوە، ئەوەت بۆ دەردەكەوێت كە ئەم هەموو هەڵاوسان و پەنەمانە، تەنیا زیادبوونێكە لە ڕووی چەندایەتییەوە، ئەگەرنا لە ڕووی چۆنایەتییەوە فەرهەنگی كوردی پاشەكشێیەكی خراپی تووش بووە، بەتایبەتی لە بواری زماندا: زمانی كوردی. من دەتوانم زۆر بە ڕاشكاوی عەرزت بكەم، بێ ئەوەی ناهەقییەكم كردبێت، ئەمڕۆ لە كوردستاندا یەك تاكە كتێب، یەك تاكە گۆڤار، یەك تاكە ڕۆژنامە و حەفتەنامە و مانگنامە و وەرزنامە نییە كە بە كوردییەكی ڕاست و بە ڕێنووسێكی ڕاست نووسرابێت. تەماشای كتێبی خوێندنگەكان بكە، لەمسەر تا ئەوسەر پڕن لە هەڵەی زمانەوانی و ڕێنووس و تەنانەت زانیاری. ئەنجامی ئەم بەرەڵایی و ئاژاوەیە ئەوە دەبێ كە لە ماوەی دە ساڵی داهاتوودا نەوەیەكی نەخوێندەوار و كوردینەزان و تێنەگەیشتوو پەیدا دەبێت، كە بیست تا سی ساڵی پێ دەچێت تا بگەڕێتەوە سەر دۆخی جارانی و وەك خوێنەری حەفتاكان و هەشتاكانی لێ بێتەوە. كەواتە چیمان كرد؟ ئەم بارە نالەبار و خەتەرناكە ئەنجامی ئەوەیە كە دەسەڵاتی سیاسی لە كوردستاندا لە مەسەلەی سیاسەتی فەرهەنگی تێنەگەیشتووە و تێناگات و نایەوێ تێبگات. كۆمەڵێ دەستگا و دەسەڵات هەن كە دەبێ لە بنەڕەتەوە دروست بكرێنەوە و بخرێنە خزمەت ئامانجێكی دیار و ئاشكرای فەرهەنگیی وەهاوە كە لەگەڵ تایبەتێتییە نەتەوەیی و كۆمەڵایەتی و مێژوویی و سیاسی و ڕۆحییەكانی كورددا بگونجێت و هاوئاهەنگ بێت: وەك زانستگەكان، وەزارەتەكانی فەرهەنگ و پەروەردە و ناوەندی ڕاگەیاندنی حیزبەكان و پێش هەموویشیان كۆڕی زانیاریی كوردستان.

ئێمە ئەگەر بمانەوێ بە ڕاستی خۆمان لە گرفتەكان نزیك بكەینەوە و لێیان ورد ببینەوە، هەر ئەوە بەش ناكات ڕەخنە لە واقیعێك بگرین كە هەیە. من هەمیشە هاوكێشەكە بەم جۆرە ڕادەنێم: مەسەلەكە هەر ئەوە نییە كە چی كراوە، بەڵكە دەبێ پرسیارەكە ئەوەیشبێت كە دەتوانرا چی بكرێت، بەڵام نەكرا.

كۆمەڵ: هەر لە هەمان كتێبی خۆتا، باس لە دووركەوتنەوە ئەكەی لە سیاسەت، دوای ئەوەی لە تاراوگە لە سیاسەت دوور كەوتیتەوە، هەستت كرد لە چی دوور ئەكەویتەوە؟

شاكەلی: پێم وایە لە یەك دوو نووسینمدا كە بۆ ئەزموونی شیعریی خۆم تەرخانم كردوون لەسەر ئەم باسەم نووسیوە. ئەمە ئەزموونێكە كە زۆر شاعیر و هونەرمەند و ڕووناكبیری دنیا ڕووبەڕووی بوونەتەوە و دەردێكی زۆریان لەگەڵ كێشاوە. پێیشم وایە ئەم هاوكێشەیە هەر دەمێنێت و تا سیاسەت و تا هونەر هەبێت نابڕێتەوە.

وەك بنەمایەك من دژی ئەوە نیم كە هونەرمەند ئەندامی حیزبێك بێت و خەریكی سیاسەت بێت. بەڵام كێشەكە لەوێوە دەست پێ دەكات، كە ئەم هونەرمەندە چۆن هاوسەنگیی نێوان نرخەكانی هونەر و نرخەكانی سیاسەت و ئیدیۆلۆگی ڕادەگرێت؟ چۆن هاوسەنگیی نێوان ئەندامەتیی حیزبێك كە دیسیپلین و خۆبەستنەوە و گوێڕایەڵی و چاوپۆشیی لێ داوا دەكات لەلایەك و نەخشی ئەو وەك ڕووناكبیرێك و كەسێكی ڕەخنەگر كە ویژدانێكی زیندووی هەیە و باوەڕی بە ئازادی و داد و پاكی و دڵسۆزی هەیە، لە لایەكی دیكەوە ڕادەگرێت؟ ئەمە هاوكێشەیەكی ئاسان نییە. ئەزموونی دوورودرێژی مرۆڤایەتی ئەوەی پێشان داوە كە ڕووناكبیرانی حیزبی كاتێ دەستیان لە چمكی دەسەڵات گیر دەبێت و لە پێچكەی تەختی دەسەڵات نزیك دەبنەوە، بەشی هەرە زۆریان خۆیان دەدۆڕێنن و نرخە مرۆڤی و هونەرییەكانی خۆیان پێپەست دەكەن. هونەرمەند دەتوانێت و دەبێت لەگەڵ سیاسەتدا هەڵسوكەوت بكات، بەتایبەتی ئەگەر ڕۆڵەی نەتەوەیەكی یا كۆمەڵگایەكی بندەست و زۆرلێكراو و ستەمدیتوو بوو. بەڵام حیزبایەتی و سیاسەت یەك شت نین. ئەوجار بۆ دەبێ كاری هونەرمەندێكی ئازادەبیر بە خەبات و تێكۆشان دانەنرێت؟ بۆ دەبێ ئەوەی سیاسەتبازێكی دەبەنگ و خۆپەرست و دەم و دەست و داوێنپیس دەیكات خەبات بێت، بەڵام سووتان و دەردكێشانی هونەرمەند خەبات نەبێت؟

كۆمەڵ: هەر لەو نووسینەتاندا باستان لە پەشیمانبوونەوەی (گۆران) كردووە لە كۆمونیستی، دوای ئەوەی كە لە ڕووسیا دەگەڕێتەوە. دەكرێ زیاتر ئەمە ڕوون بكەنەوە؟ ئەم دانپێدانانە چۆن بووە و شاعیرەكە كێ بوو؟

شاكەلی: پێم وایە دەیان كەس هەن ئاگاداری ئەوە بوون كە مامۆستا گۆران دوای گەڕانەوەی لە سۆڤێت لە كۆمونیستبوونی خۆی پەشیمان بوو. ئەوەی بە سەختی دژی ئەم دەنگوباسە ڕادەوەستا دۆستە نزیكەكانی خۆی بوون، ئەوانەی پێویستیان بەوە هەبوو گۆران وەك كۆمونیستێك پێشان بدەن و بە كاری بهێنن. دیارە گۆران ماوەیەكی دوورودرێژ كۆمونیست بووە و ئەندامی حزبی شیوعیی عیراق بووە. پێیشم وایە گۆران ڕاستگۆ و پاك بووە و بیروباوەڕی بۆ گۆڕین و بۆ دژایەتیكردنی زۆر و ستەم هەڵگرتووە. كە چاوی بە سیستەمی سۆڤێتیش كەوتووە، لەوەیشدا هەر ڕاستگۆ بووە كە نەیویستووە درۆ لەگەڵ خۆی بكات و خۆی تەفرە بدات. بەداخەوە ئەم ڕاستییەی زۆر درەنگ بۆ دەركەوت.

من خۆم ئەم دەنگوباسەم لە دوو كەسەوە گوێ لێ بووە: یەكەمیان شاعیری كۆچكردوو مامۆستا جگەرخوێن و دووەمیشیان خوالێخۆشبوو مامۆستا هەژار. قسەكەی مامۆستا هەژارم بە دەنگی خۆی و بە كاسێت لەلا هەیە. گوتوبێژێكی دوورودرێژمان پێكەوە كردووە (پاییزی ١٩٨٦ لە پاریس) كە هێشتا بڵاوم نەكردووەتەوە.

نە كۆمونیستبوونی مامۆستا گۆران لە پلەی ئەدەبی و مرۆڤایەتیی ئەو دادەشكێنێت و نە پەشیمانبوونەوەی گەورەتری دەكات. ئەو پیاوە شاعیرێكی داهێنەر و مرۆڤێكی خەباتكار و كۆڵنەدەر بووە و لە پێناوی بیروباوەڕەكانیدا و لە پێناوی قەناعەتە فكری و سیاسی و مرۆڤانەكانی خۆیدا ئازار و ئەشكەنجە و دەردێكی زۆری كێشا. ئەگەر لایەنێكی سیاسی بە مەبەستێكی نارەوا ناوی گۆرانی بە كار هێناوە (یا ڕاستییەكەی بەد بە كار هێناوە)، هەرگیز ئەوی وەك هونەرمەند تەماشا نەكردووە، بەڵكە تەنیا ئەوەی مەبەست بووە وەك ئەندامێكی دەبەنگ و گوێڕایەڵی حیزب پێشكەشی بكات. من ئەم قسەیەی ئێستا دەینووسم و دەیڵێم، بیست ساڵ لەمەوبەریش هەر وتوومە و نووسیومە. ئەودەم بە سەدان كۆلكە خوێنەوار و ئەندامی ملهوڕ و دەبەنگی حیزبی پەلاماریان دەدام، چونكە لەبەر ئەوەی خۆیان بستەباڵا بوون، خۆیان دەدایە پاڵ باڵای بەرز و كەڵەگەتی گۆران. بەڵام ئەمڕۆ كاریان بە گۆران نەماوە. من كە بەشی یەكەمی بیرەوەرییەكانی مامۆستا دڵزارم خوێندەوە، بەڕاستی زۆرم پێ سەیر بوو كە گرنگترین بیرەوەریی ئەم پیاوە لەبارەی مامۆستا گۆرانەوە تەنیا ئەو لایەنەیە كە گۆران لە ڕووی بۆ ل٧

پوختەیەك لە ژیانی ڕۆشنبیری و خێزانیی فەرهاد شاكەلی

- فەرهاد شاكەلی، شاعیر و زمانەوان، لە بنەماڵەی شێخانی شاكەل، لە گەرمیان هاتووەتە دنیاوە.
- بەشی زۆری تەمەنی لە ئەورووپا (ئەڵمانیا، سوێد، بریتانیا) ژیاوە و بەشی كەمتری لە كوردستان.
- لە ماوەی سی ساڵی ڕابوردوودا نزیكەی ٢٥ كتێبی بڵاو كردوونەوە: شەشیان دیوانی شیعرە، یەك كۆمەڵە چیرۆك و ئەوانی دیكە لێكۆڵینەوەی ئەدەبی و وەرگێڕانن. لەم كتێبانە سێ چوارێكیان بە ئینگلیزی و سوێدی نووسراون.
- شیعرەكان و چیرۆكەكان و هەندێ لە لێكۆڵینەوەكان تەرجەمەی زمانانی عەرەبی، فارسی، توركی، ئینگلیزی، سوێدی، فرانسی، نۆروێژی، دانماركی، ئیسلاندی و ئیتالیایی كراون.
- لەگەڵ خێزانەكەی و سێ منداڵەكەیاندا (زەریا، زریان و یار) لە شاری ستۆكهۆڵم، لە سوێد، دەژین.
- مامۆستای زمان و ئەدەبی كوردییە لە زانستگەی ئوپسالا.

ناوی هەندێ لە بەرهەمە چاپكراوەكانی شاكەلی:

یەكەم: شیعر

- پرۆژەی كوودەتایەكی نهێنی، چاپی یەكەم، بەغدا ١٩٧٣، چاپی دووەم، كوردستان ٢٠٠٠.
- ڕووبارەتیشكێك لە هەتاوی سوورەوە، چاپی یەكەم، بەیرووت ١٩٧٧.
- هەوراز، چاپی یەكەم، سوێد ١٩٨١.
- ژێ، چاپی یەكەم، سوێد ١٩٨٥، چاپی دووەم، كوردستان ٢٠٠٠.
- نیگاری تۆ لە دیواری زیندانەكەم هەڵدەكۆڵم، چاپی یەكەم، سوێد ١٩٩٤، چاپی دووەم، كوردستان ٢٠٠٠.
- هەموو ڕازی من ئاشكرایە و هەموو ئاشكرای تۆ ڕاز، چاپی یەكەم، سوێد ٢٠٠١، چاپی دووەم، كوردستان ٢٠٠١.

دووەم: چیرۆك

- بۆنی تاریكی، چاپی یەكەم، سوێد ١٩٩٧، چاپی دووەم، كوردستان ٢٠٠٠.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com